

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 43.

Stockholm 5 November 1908

1:a årg.

Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 » ... » 3: 50 1/4 » ... » 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 6353. Riks- 12285. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgifvare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: Kl. 1-2. Stockholm 1908, Aftonbladets tryckeri.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegramadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: —. Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	--	---	--

Kvinnliga kontoristförbundet i Göteborg.

Vid sidan af Göteborgs kontoristförening, för hvilken nyligen redogjorts i Dagny och som räknar såväl manliga som kvinnliga medlemmar, har Göteborg att uppvisa en sammanslutning af endast kvinnliga kontorister, hvilken, som synes af nedanstående artikel, kommit särdeles långt i ordnandet af sina förhållanden. En jämförelse med förhållanden på annat håll, t. ex. i Stockholm, som dock räknar en så stor kontoristkår, inställer sig osökt vid läsandet af dessa artiklar, och man frågar sig, hvarför icke liknande resultat där skulle kunna åstadkommas. Hvad de kvinnliga kontoristerna beträffar, äro de i Stockholm emellertid direkt sämre ställda, så till vida att de icke tillåtas inträde i de manliga föreningarne af denna art, såsom t. ex. i Bankmannas- och Försäkringsföreningarne, som dock understödjas af de arbetsgivande *bolagen* själfva. Efter det korta påpekandet af dessa förhållanden lämna vi ordet åt artikelförfattarinnan.

Hvad energi och solidaritetskänsla i förening kunna åstadkomma, därom är K. K. F. i Göteborg ett ta-

lande vittnesbörd. Den utveckling förbundet nått under sin treåriga tillvaro är en heder för såväl ledare som »menige» inom kåren.

I detta fall, som i alla liknande, låg tanken och grodde hos många, innan den slutligen fick erforderlig växtkraft genom ökad samhörighetskänsla. Endast genom en sammanslutning med fasta former kunde man uppnå ändamålet: *ömsesidig hjälp*. Och sålunda kom Kvinnliga kontoristförbundet i Göteborg till stånd och räknar för närvarande ett 100-tal medlemmar.

I K. K. F:s stadgar, som utarbetades och antogs 1905, omarbetades under år 1906 och stadsfästes d. 29/10 1906, klargöres programmet med följande ord:

»Förbundets ändamål är att främja de kvinnliga kontoristernas gemensamma intressen. Vidare ha förbundets medlemmar till ändamål att bistå och hjälpa hvarandra. Kvinnliga kontoristförbundet har till mål att söka få en egen lokal, ordnad som ett hem, där alla skola trifvas och ha sin frihet, vara glada och roa sig, arbeta, läsa, skriva, musi-

K. K. F:s rekreations- och sommarhem.

cera, samtala, träffa sina kamrater, med ett ord: ett gemensamt hem».

Att detta önskemål uppnåtts, därom kan icke finnas mer än en mening hos dem, som haft nöjet vara gäster hos K. K. F. i dess inbjudande hem, Karl-gustafsgatan 5.

Ett sådant hem kan vara af oändligt stor betydelse, där det fyller sin uppgift som en välkommen tillflykt i såväl sorg som glädje, i missmodets stunder såväl som framgångens.

Framför mig på skrifbordet ligger K. K. F:s årsberättelse för 1907. Räkenskaperna erinrade mig mycket lifligt om ett yttrande af doktor Karl Hildebrand,

Samlingsrummet.

då han för ett par år sedan intervjuades af ett par rösträttskvinnor. Han uttalade nämligen som ett af skälen emot kvinnans politiska rösträtt, att kvinnorna icke skulle kunna förstå att uppskatta den finansiella begåfningens stora betydelse.

K. K. F. är ett öfvertygande bevis — ett af de få, som komma till allmänhetens kännedom — att kvinnor icke äro främmande för »den finansiella begåfningen och dess betydelse».

Dessa unga kvinnor startade företaget utan penningkapital men med fast beslutsamhet att det oaktadt drifva fram saken. De visste målet de ville nå, och medlen — ja, intelligens, energi och god vilja ha ännu aldrig saknat utvägar, då de slagit sig ihop om att nå ett godt mål.

Vid 1906 års början hade förbundet en skuld på kr. 671:40; vid årets slut är icke endast skulden betald, utan räkenskaperna visa till och med ett öfverskott, hvilket vid 1907 års slut ökats till kr. 3,231:72. Jag kan inte neka mig nöjet visa, hur en tablå öfver 1907 års räkenskaper ser ut:

Tillgångar:

Innestående i privaträkning i A.-B. Göteb.	
Handelsbank	2,391:02
Innestående i kapitalräkning i A.-B. Göteb.	
Handelsbank	2,385:44
Kontant i kassan ³¹ / ₁₂	269:61
Inventarier	2,571:32
Sveafondens löpande kassa	1,285:27
Biblioteksfonden, innestående	31:66
	<hr/>
	8,934:32

Ett vackert resultat af arbete och energi.

Sveafonden, som här omtalats, är K. K. F:s sjuk- och understödsfond, hvartill grundplåten erhöles genom nettoinkomsten af en tombola å en basar till förmån för förbundets kassa.

Sommarhemmet i skärgården är icke det minst talande beviset på kvinnornas finansiella begåfning.

Från K. K. F:s verksamhetsfält plockas här några ax af förra årets skörd: En tysk och en fransk konversationscirkel, sextiofem samkväm, fyra musikaftnar, en barnfest, en vårfest, två utflykter, sex diskussionsaftnar och fem föredrag.

Ett bibliotek — för närvarande omfattande 302 band — håller förbundet på att så småningom få till stånd.

Kvinnliga kontorister, som äro främlingar på platsen och behöfva råd och upplysningar i ett eller annat afseende — inackordering eller dylikt — står förbundet äfven till tjänst.

Äfven utom den egna kamratkretsen sträcker sig K. K. F:s hjälpande händer. För tillfället hålla [kvinnliga kontorister symöten för att hjälpa till med utstyrseln åt Vaksamhets nya hem i Göteborg.

Allt arbete af medlemmarna för förbundets räkning är gratisarbete, till och med det mycken tid och omsorg kräfvande husmoderskallet.

Sekreteraren, fröken Sigrid Malmgren, avslutar förra årets räkenskaper med följande vackra ord: »Som af denna redogörelse framgår har Förbundet under 1907 gjort afsevärda framsteg. Tillgångarna ha ökats, understöds- och hjälpkassans grundfond jämväl, medlemsantalet har ökats med 30 %, tanken på ett rekreationshem för sommaren har blifvit väckt och genomförd, den gemensamma känslan för vårt hem stärkt och befastad.

Det är arbetet, omtanken, den goda viljan, kärleken till det rätta och till hvarandra, som förenar och styrker oss, hjälper oss att bygga den allt fastare grundval, hvarpå vi vilja resa våra varmaste önsknings tempel: hjälp, stöd och glädje åt alla»

Det är att önska, att kvinnor allmännare än hittills lärde sig inse, att de förenade krafterna äro starkare än de splittrade, att det gamla ordspråket: enighet ger styrka, ännu aldrig svikit.

FRIGGA CARLBERG.

”Lite botanik.”

Framför mig står en handfull blommor i en vas, den underligaste bukett! Till och med en blomstervän skulle knappt vända på hufvudet efter den, och sådana som totalt sakna sinne för markens blommor, skulle helt enkelt undra hvad det där är för skräp.

Det är likväl icke doften, som saknas. Med en stark, nästan bedöfvande kryddluktt gör den sin närvaro påmind gång på gång. Men färgspelet är tämligen fattigt, det måste erkännas. Det är grönt och lilas, som dominera. En enstaka halfvissen gul strålblomma sitter halft knäckt kvar vid en kraftig stängel med bruna fröhus och stora blad. Den har inte varit ful i sin blomningstid och kunde då från sin stolta stängel blicka ut öfver hela trädgården i sällskap med en hel urskog af liknande praktfulla, högväxta gula blommor. Breddvid den sitta några obetydliga heliotropfärgade blomvippor, och det är i synnerhet från dem, den starka doften utströmmar. Eller härrör den kanske från den där andra lilasfärgade blommans i hvitgrönt stötande småkorniga blad? Det är svårt att afgöra, ty om ni rör vid dessa, utsända äfven de en kraftig kryddluktt. Men hvilket grått spöke nästintill med små, små, till utseendet halfvissna blommor, sittande i en hel klase; de tyckas hvarken ha färg eller luktt! Åhjo, smula sönder en af de ursprungligen gula blommorna, och ni märker, att den ej är död. Den där långa stängeln med de finådtrade klockblommorna å ömse sidor och de sammetslena bladen påminner om en stockros i miniatyr. Men hvad i all världen är nu det här för ett vidunder — en stor grön, hemskt taggig knöl, farlig att komma i närheten af, sittande på en tjock, saftig stjälk med mörkgröna fikiga blad? Den liknar mest frukten af äkta kastanj, men är dubbelt så stor och — aj, så den sticks!

Ja, ur skönhets synpunkt lämnar min bukett en hel del öfrigt att önska, men sådan den är, väcker den tankar, som föra mig långt utom stadens hank och stör. Sådan den är, tror jag en botanist skulle titta långt efter den, och en farmaceut — en farmaceut skulle stanna med kännaremin och förtjust demonstrera de olika örterna för er. I en handvändning skulle han icke blott räkna upp dessa blommors namn på svenska och latin utan äfven i samma andetag säga er, hvilka deras helande egenskaper äro, hur de skola samlas och hvilket värde deras »droger« ha per kilogram. En drog är, som ni vet, sådana delar eller afsöndringar af växter, af hvilka läkemedel framställas, denna upplysning förutskickar han kanske icke så alldeles obefogadt?

Den här gula strålblomman är alant, *Inula helenium*, som ni ofta ser i trädgårdarna som prydnadsväxt; roten däraf kostar per kg. 0,50. Den med de hvitgröna bladen är *Salvia officinalis*, hvilka torkade äro värda

en krona och samma är priset för bladen af den farliga taggfrukten, som gör skäl för sitt namn — spikklubba, *Datura stramonium*. Den grå intetsägande blomvippan är betydligt billigare än någon af dessa, men är icke att förakta; det är *Artemisia absinthium*, besk som endast malörten kan vara! Den malvaliknande klockblomman är *Altea officinalis*, och så ha vi pepparmyntan, den kryddoftande heliotropliknande växten — *Mentha piperita* — så användbar inom medicinen, att den betingar ända till 2,25 som torkad drog, allt per kilogram. Kanske om han också berättar för er att pepparmyntoljan har ett värde af 90 kronor per kg. och att här i landet förbrukas sådan för öfver 100,000 kr. årligen, att ni börjar se med verklig aktning på den obetydliga lilla blomman. Den här är krusmyntan och — — —

Oh, oh, vänta lite nu, det var ju en hel mängd detta om en så liten bågare örter! Tror jag det. Och likväl representera de blott en försvinnande bråkdel af de medicinalväxter Sverige frambringa. Vill ni veta hvar jag fått dem? Men det blir en hel historia och kanske har ni hört den förr?

Det fanns en gång en framsynt, oegennyttig svensk man, som på ett sällsynt mångsidigt sätt sökte förverkliga tanken: rikedom förpliktar. Det fanns — ty han sofver nu, den gamle, i den sista hvilan — men han har sört för att hans namn i mer än en ideell gärning skall fortlefva i hans fosterland. På Tysklands mark talar minneskyrkan vid Lützen därom; i Sverige har, bland så mycket annat, Rimforsa honom till stor del att tacka för sin uppkomst; i Skåne vittnar Esperanza om den ovanlige mannens in i det sista vakna blick för fosterlandets gagn.

Mer än en gång ha tidningarna skildrat verksamheten på Esperanza, den lilla försöksodlingen för medicinalväxter, anlagd för två år sedan en knapp halftimmes väg utanför Landskrona. Och på utställningen i Lund förra året visades för första gången prof därpå inför en större allmänhet. För öfrigt har det icke saknats besökande därute. Enskilda intresserade, skolor och folkskolelärarepersonal ha här under den nitiske direktörens, T. von Post, ledning, tagit kännedom om den af honom på konsul Ekmans initiativ anlagda anstalten för odling af medicinalväxter. Och hvad är då denna anstalts mål? Att lära vårt folk taga vara på, det egna landets rikedomskällor genom att visa hur man kan tillgodogöra sig det skenbart obetydliga — de alster af växtriket, som finnas snart sagdt utanför hvarje stugas dörr och dagligen tanklöst förtrampas samt hur man kan odla medicinalväxter med samma framgång som den en gång okända och föraktade potatisplantan.

Man måste höra hvilka summor i hundratusental, som årligen gå till utlandet för i medicinen nödiga

droger, för att bli entusiastisk för tanken att med dessa samma summor rikta vårt fattiga land. Om det kunde bli en vana att vid hvarje folkskola med en mönsterodling väcka barnens intresse för saken, kunde man kanske i en framtid få se dem sysselsatta med insamling af örter i allt större utsträckning eller rent af förmå dem odla sådana i hemmets lilla täppa.

För öfverproduktion inom landet, säger fackmannen, vore ingen fara ännu i många generationer framåt, och kunde vi till sist bringa det till att här vinna en ny exportvara, så ha vi förvisso en oöfverskådlig tid framför oss till oförtruten och omsorgsfull id.

Ihärdighet och omsorgsfullhet — jag nämner här två kardinaldygder, som, om jag icke för mycket miss-tager mig, väl framför allt kunna betecknas som särskildt utmärkande för kvinnan. Och hvarför jag i detta blad kommer med litet botanik är just emedan det synes mig, att denna art af trädgårdsskötsel i alldeles sällsynt grad skulle ägna sig för landsbygdens kvinnor, lyckliga nog att förfoga öfver ett halft eller blott ett kvarts tunnland jord. I gamla tider hade ju hvarje väl förfaren borgfru sin kryddgård, dit folk kom långväga ifrån för att hämta helande örter, för att nu icke tala om alla de kloka gummor, som med lifvet fingo plikta för sin smula kännedom om växtdekokters underbara verkningar. Så att nog finns det nedärfda anlag för kallet hos kvinnan! Men utan de båda nämnda egenskaperna, och jag bifogar ännu en — tålmod, göre sig ingen besvär, som det heter i platsannonserna. Ty det erfordras nog icke ringa energi för att rationellt bedrifva medicinalväxtodling och icke mindre minutiös noggranhet vid tillvaratagandet af alsterna.

Isynnerhet på detta senare hänger allt, därom blir man förvissad vid en blick in på Esperanzas luftiga torkvindar. Ordnade på täta hyllor från golf till tak, kunna »ällorna», öfverspända med gles väf skjutas ut och in. Här står de nu hylla efter hylla, med ett tunnt lager af kamomill. Det är af stor vikt att blomorna icke röras om, likom det vid all torkning af medicinska örter gäller, att den måste försiggå i mörkt rum. Är torkningen väl lyckad, böra kamomillblomorna vara vackert hvitgula, svartnad vara har intet värde. På andra ållor ligger blad för blad utbredd skörden från de stora fälten af spikklubba, belladonna och bolmört. Dessa få icke gulna utan skola bibehålla en vacker grön färg, om torkningen är som sig bör. För att hindra fuktbildning uppvärmas torkrummen nu i kalla höstdagar medelst små portativa ugnar. Här står en hel agnekorg full af färdigtorkade blad. Lyft på den. Hur lätt! Ja, det är en icke ringa mängd som behöfs för ett enda kilo.

Den som står framför ett kvarts tunnland rikt doftande kamomill, ser dess tusen och åter tusen nickande små hvita hufvuden, hör berättas, hur skörden på denna jordbit oafbrutet fortgått juni, juli, augusti, september, undan för undan, och därvid betänker hur blomman i torkningen kryper ihop, förstår ju, att det är icke litet arbete som erfordrats för att af detta fält

redan ha inhöstat för 90 kr. med utsikt till än mera förtjänst innan frosten börjar. Varmt förordar också anstaltens föreståndare odlandet af uteslutande kamomill för den som endast har ett helt litet område till sitt förfogande. Denna art fordrar så litet, växer tack-samt på tämligen mager jord och ger gifvet ekonomisk vinst.

I allmänhet böra enskilda odlare icke splittra sitt intresse på för många växter utan ägna sig åt två, högst tre arter, hvartill föreslås isynnerhet kamomill, spikklubba, bolmört eller malört. Lönande äro äfven kardbenedikt (*Cnicus benedictus*) belladonna (*Atropa belladonna*) och menthaarterna, krusmynta och pepparmynta. De två sistnämnda passa dock bäst för odling i större skala, såsom varande fleråriga växter, hvilka behöfva omplanteras och icke kunna skördas hvarje år, hvartill naturligtvis erfordras större areal.

Här se vi ett annat frodigt fält med idel spikklubba, stort som ett godt potatisland, och ett stycke därifrån står belladonnan på ett icke mindre område och vinkar föföriskt med sina nu mogna, körsbärsliknande, svarta, ytterst giftiga frukter. Det vill noggrann kontroll till för att afhålla de barn, som hjälpa till vid skörden af de i medicinen använda bladen, från att smaka på dessa vackra bär. Giftbolman är mindre farlig än de, ity att det isynnerhet är i den palsternackliknande roten, som dess gift är inneboende, och ingen lär väl tänka på att äta af den under skörden af bladen, som är hvad som tillvaratages af denna ört. Efter en titt in i en af de nätta, rödfärgade paviljongerna, där vi i utställningssalen med de färgglada växtplanschern kring väggarna kunnat studera inhemska och utländska frösorser m. fl. rariteteter, gå vi åter utmed stora hufvudgången. Den är med sina dubbla odlingsrutor å ömse sidor som en lefvande profkarta öfver i medicinen använda och i Sverige mestadels vildt växande örter. Å namnplåtarna kan man här inhämta såväl det svenska som det latinska namnet på mängen från dikeskanten välkänd och obeaktad växt.

Att *Salvia* och *Altea*, *Digitalis*, *Hypericon*, *Arnica*, m. fl. räknas till helande örter är väl icke obekant för flertalet, men att bland medicinalväxter finna konvalj och hvitklöfver, renfana och rölleka, maskros och enbuske med flera andra blir nog en öfverraskning för icke — botanister. Det är uppenbart att här behöfs gränslöst mycket upplysning i detta fack, och just här vill Esperanzaanstalten gripa in.*)

*) Direktör von Post lämnar beredvilligt råd och upplysningar och smärre broschyrer i ämnet samt tillhandahåller gratis frön och plantor i mån af tillgång åt för saken intresserade personer. God vägledning erhålles äfven i en del småskrifter af rektor Henriksson, hvilken redan i ett tjugotal år nitiskt verkat för samma sak. Denne har från sina försöksodlingar i Dalsland kommit till följande resultat: »kamomillen lämnar 1,000 kg. torra blommor per har, hvilket efter 2 kr. per kg. gör en bruttoinkomst af 2,000, för spikklubban är den under gynnsamma förhållanden 3,000, för kardbenedikten 1,000 och för bolmörten 3,750 kronor per har.

Vid Skara har en kandidat Eriksson, glädjande att säga, äfven en betydande medicinalväxtodling.

Men landet är stort — och folket är litet! Det behöfs många, många flera händer till detta gagnarika arbete. Är det för djärft att drömma om att mången ensamstående kvinna i den egna »kryddgården» skall finna det intressegivande arbete hon saknar eller att unga sysslolösa händer här skola finna nyttig användning för sin lifskraft? Naturligtvis är det bäst om man därvid utgår från sakens ideella syfte — att genom exemplets makt väcka befolkningens intresse. Först i andra rummet får man tänka på den ekonomiska vinsten, hvilken dock på egen torfva genom insikt och omtanke så småningom bör kunna blifva ganska betydande.*)

Från en liten handfull örter till en inkomstbringande örtagård. Så långt ha tankarna fört mig. Och de vandra än vidare. Öfver soliga, doftande ängar, längs i högsommarfägring prunkande dikeskanter, upp i enens och blåbärens oländiga hemvist. Men de äro icke längre ensamma. Med dem vandrar en muntert stimmande skara af Sveriges barn, hvilka som på lek skörda sina vänner blommorna, ett nöje, som förhöjes af den stolta bitanken på den första själfkörfväde arbetsförtjänsten. I glad uppsluppenhet kappas de om att blåsa af maskrosfröna i ett enda tag, tills de stå mid inne i en sky af de fjäderlätta dunen. Och dessa segla sedan vida omkring för att falla ned dit vinden drifver dem — — —

Må något flygande frö af min örtbukett ock föras till tjanlig jordmån, där det kan fatta rot och bära frukt!

S—D PL—N.

*) Mycket beror dock härvid på rikets apotekare, som behöfva väckas för att till rimliga priser köpa inhemska droger. Några siffror, enligt en farmaceuts uppgifter, må visa, hvilka synder de härvidlag ha på sitt samivete. Till fattiga, drogsamlade barn ha de betalat följande priser:

	till barnen	till droghandeln
för flos Chamomilla (torr drog) pr kg.	0,75	3,80
» » Sambuci » »	0,75	2,70
» herb. Absinth » »	0,40	0,70
» Lycopodium » »	2,75	4,60

o. s. v. Som man ser en ganska afsevärd skillnad! En nyodlare tillrådes därför att från början träffa uppgörelse med platsens apotekare att få till gällande dagspriser afyttra sina droger hos denne.

Utlandet.

Finsk kvinnas rätt att utöfva läkarkallet.

I finska senaten har nyligen föredragits medicinalstyrelsens och lagberedningens förslag angående rättighet för kvinna att utöfva läkarkallet. Ärendet hänsköts för beredning till ett utskott, bestående af senatorerna Edv. Hjelt, Nybergh, Castrén och Danielsson-Kalmari. Går detta förslag igenom bortfaller således den hittills nödvändiga åtgärden för de kvinnliga läkarne att begära »dispens från sitt kön», som termen lyder, för att få afläggas ämbetsed.

Till samma utskott hänsköts en af medicine och kirurgie doktorn Ina Rosqvist m. fl. gjord anhållan rörande rätt för kvinna att utöfva läkarkallet.

Skottiska kvinnliga graduerades rätt att rösta på universitetets parlamentsledamot.

Sedan år 1906 hafva de skottiska graduerade kvinnorna sökt göra sina rättigheter att rösta på parlamentsledamot gällande, en rättighet, som de stöda på bestämmelsen att akademiska medborgare välja egen parlamentsledamot. Namnen på de kvinnor, som graduerats vid de olika skottiska universiteten, finnas äfven i själfva verket upptagna på de lagstadgade parlamentariska rösträttsregistren, som upprättats enligt rösträttslagen af år 1868 efter universitetets matriklar. Trots detta har emellertid rättighet att rösta förvägrats de kvinnliga graduerade.

En vädjan till öfverhuset i denna sak har detta år inlämnats af de akademiskt bildade kvinnorna. Med största intresse motses nu sakens behandling, hvilken antages komma att äga rum i dagarne.

I stället för att använda sig af den akademiska senatens talan, hvilket i detta fall kunnat ske, ämna tvänne af de kvinnliga graduerade själfva plädera sin sak, Miss Frances H. Simson, M. A. och Miss Chrystal Macmillan, B. Sc. M. A.. Miss Simson, som innan de skottiska universiteten öppnades för kvinnorna, följde de i Edinburg anordnade akademiska studiekurserna för kvinnor, var den första som år 1892 tog graden vid universitetet i Edinburg, sedan vid denna tid det lämnats tillstånd till afläggande af kvinnlig examen. Sedan 1895 är hon rektor vid Masson Hall, afdelningen för de kvinnliga studerandena vid universitetet därstädes. Miss Macmillan har med särskild utmärkelse tagit graden i matematik och filosofi.

Inlagan är riktad mot de afslag, som den sittande rätten i Edinburg fält i juli 1906 och november 1907. Sessionerna hållas i öfverhuset, men äro tillgängliga för allmänheten liksom vanliga domstolsförhandlingar. Vid pläderandet af sak inför denna rätt gäller endast hänvisning till på lag grundade rättigheter — något rättfärdighetskraf kan icke här göras gällande. Det är med största uppmärksamhet, som utgången af denna sak följes.

Den kvinnliga rösträttsfrågan i Belgien.

Den belgiska föreningen för kvinnans politiska rösträtt är för närvarande särdeles lifaktig och rustar sig för en ifrig agitationsverksamhet denna vinter. Som en början på arbetet har på inbjudan från Gent fröken Martina Kramers från Rotterdam, medlem af Internationella rösträttsalliansens styrelse och Jus Suffragii's redaktör, därstädes hållit tvänne föredrag öfver kvinnans ställning i det moderna samhället.

Kvinnorna i Böhmen och rösträtten.

Böhmiska landtdagen kommer att inom kort behandla ett förslag om förändring af 1861 års vallag. Enligt detta kommer allmän rösträtt att införas efter uppdelning i klasser, men ingen klass omfattar kvinnorna.

Förhållandet är emellertid, att i Böhmen kvinnorna faktiskt ägt rösträtt och därtill äfven valbarhet sedan 1861, hvarföre den nu föreslagna reformen skulle frångå kvinnorna deras politiska rättigheter.

Energiska protester hafva framställts af kvinnorna och demonstrationer anordnats. En bestämd begäran att få behålla politisk likställdhet med mannen samt att landtdagens förslag om utsträckt rösträtt måtte tilldelas kvinnorna på samma villkor som männen har uttalats på olika möten.

Möbeltyger, Gardiner, Portierer, Linoleum

Stort urval af nyheter inkomna

Engelska Magasinet * Drottninggatan 31

Matilda Lindström.

Med fröken Matilda Lindström bortgick en kvinna, hvars verksamhet, ehuru på intet sätt framträdande eller till det yttre mycket bemärkt, dock haft sin stora betydelse för den insats den gjort i uppfostrandet af tusentals fattiga barn till dugande samhällsmedlemmar och hvilkens outtröttliga sträfvan det varit att sprida värme, ljus och nyttig kunskap till den ungdom, som eljes, i saknad af ett hems omvårdnad, tillbringar sin mesta tid på gatan. Som hennes arbete på det intimaste hör samman med arbetsstugesakens utveckling i vårt land, må det tillåtas mig att med några ord beröra densamma. Den första arbetsstugan grundades år 1887 i Adolf Fredriks församling af professorskan Retzius och redan följande år inträdde Matilda Lindström där, först som lärarinna och sedermera som föreståndarinna. Arbetsstugans verksamhet, som till en början var högst inskränkt, så väl på grund af bristande tillgångar som på grund af idéns nymodighet, utvecklades emellertid ganska raskt under årens lopp. På grund af sin samhällsnyttighet och den insats den visat sig göra i uppfostrandet af den fattigaste ungdomen har den utbreddt sin verksamhet ej blott inom alla församlingar i Stockholm — stundom hafva flera arbetsstugor uppstått inom samma församling — utan äfven öfver hela Sverige; och tusentals äro vid denna tid de barn som inom någon af våra arbetsstugor fått sin första uppfostran till en nyttig samhällsmedlem. Under alla dessa år har Matilda Lindström omhänder-

haft ledningen af Sveriges första arbetsstuga, och detta arbete har hon utfört med aldrig svikande plikttröhet och intresse. Äfven de kurser, som nästan hvarje år hållits för utbildande af nya lärarinnor och föreståndarinnor, hafva fått åtnjuta förmånen af hennes insiktsfulla ledning. Ofta undervisande, alltid ledande och hjälpende hvar så behöfdes, har hon därigenom indirekt utöfvat inflytande på alla de arbetsstugor, som sedermera uppstått. Genom sitt blida och stilla väsen, genom sitt vänliga sätt och sin goda blick samt framför allt genom sin ljusa syn på lifvets bekymmer och svårigheter har hon förstått att göra sig värderad och afhållen af alla, som haft förmånen att få arbeta tillsammans med eller under henne. Från den lilla sexåringen, som omöjligt kunnat ruta sin lilla bastmatta rätt, till en bekymrad lärarinna från mörkaste Lappland, som haft penningbekymmer, otacksamma föräldrar och

alltför sparsamma skolrådsledamöter att dragas med, alla ha de för henne klagat sin nöd, och för alla har hon haft ett godt råd och ett deltagande öra.

Nu har hon lagt ned sitt arbete. Sorgen är stor bland vänner och lärjungar, äldre och yngre. Om ingen människa kan det sägas, att hon är oersättlig på sin post, således ej håller om henne. Men hennes lifsgärning, om än stilla och gjord i tysthet, skall sent glömmas af alla dem som sett och följt hennes arbete bland vårt lands fattigaste och ringaste samhällsmedlemmar.

ELISIF THÉEL.

Geijers barnbarn berättar.

(Eftertryck förbjudes).

I.

Det var på sensommaren 1908. De första septemberdagarna lyste och lockade med sol och förtrollande färgprakt, lockade med denna eterklara luft, som endast är hösten förunnad, och med månskensaftnar, som lade ett skimmer af sagostämning med gyllene vemodstänk öfver land och haf.

En sådan afton vandrade jag utmed stranden vid Marienlyst, den mondäna danska badorten invid Helsingör. Det majestätiska Kronborgs slott låg öfver-

gjutet af klaraste månsken och längre ut glimmade fyren på ön Hven. Midt framför mig hade jag vårt kära svenska land med det kontinentala Helsingborg, där nu ljusen från gator och hus speglade sig i sundets vågor.

Längst bort vid strandpromenaden stod en dam och blickade tankfull ut öfver Öresund. Hennes hår var grått, men blick och gestalt voro unga. Vi kommo i samspråk, vi voro svenskor båda, vi talade om vårt

HENRIK GAHNS
öfverfettade
Lanolin-Crème-Tvål

*En särdeles god och behaglig tvål, som hindrar huden att
:: spricka sönder, helar fort de stråfheter, som uppstå, ::
:: :: och gör huden mjuk och behaglig. :: :: ::*

land, om politik och litteratur. Det blef sent innan vi skiljdes så väl denna afton som de nästföljande. Därefter gjorde vi återresan till Sverige gemensamt.

Det, hvarom vi talade mest — eller rättare hvarom hon talade, ty jag satt då endast och lyssnade och gjorde blott en eller annan fråga eller ett eller annat inkast — var om Uppsala och den geijerska tiden, det geijerska hemmet och därmed sammanhängande. Hon, som så varmt och lifligt förtäljde, var Erik Gustaf Geijers barnbarn.

Då våra vägar skiljdes i Sverige, sade jag: Hvad Ni så liffullt berättade mig under våra förtroliga aftonstunder i Danmark, tog jag för vana att teckna upp, sedan jag kommit in till mig. Har Ni något emot, att detta blir tryckt och läst?

— Nej, Ni må gärna publicera det, om Ni så vill! Om Geijers hem och släkt har ju på senare år skrivits af flera; det namnet hör offentligheten till. Hvad Ni kommer att säga får måhända sitt lilla säregna intresse därigenom, att det i hufvudsak är berättadt af Geijers barnbarn.

* * *

Min mor var Erik Gustaf Geijers enda dotter, Agnes, som både i afseende på karaktär och begåfning fått så mycket i arf efter honom: hans stora ljusa syn på lifvet och människorna, hans förmåga att glädjas öfver allt godt och skönt och ädelt på jorden, hans djupa känsla af det timligas samband med det eviga. Därjämte hade hon fått i arf musikens gåfva och förmågan att ej blott sprida ljus och glädje omkring sig, men att äfven liksom göra den andliga atmosfären renare och sundare genom sin blotta närvaro.

Min far var grefve Adolf Ludvig Hamilton — sonson till den kände memoarförfattaren och politikern af samma namn — och under de sista trettio åren af sitt verksamma lif landshöfding i Uppsala län.

Då jag nu som gammal, med sextio års erfarenhet bakom mig, tänker på mina föräldrar, samlar alla drag, som min hågkomst bevarar till ett *helt*, och betraktar dem helt objektivt, som man efter så många års förlopp kan göra äfven med de närmaste och käraste, känner jag, att det icke ligger någon barnslig öfverdrift, ingen öfverskattning i påståendet att båda voro sällsynt storslagna personligheter, så till karaktär som till tanke och handlingssätt.

För barnet existerar ingen annan värld än *hemmets*; barnet har inga andra jämförelsepunkter och ingen annan måttstock än hvad det *där* lärt, sett och upplefvat. Hvad mig beträffar, så behöfde jag lefva många år och göra många hårda erfarenheter, innan jag *fullt* insåg hvad det verkligen ville säga, att i sitt barndomshem *aldrig* ha hört en oädel tanke eller ett trångsint, småaktigt omdöme uttalas, ej heller hört andras handlingar tadlas och mästras.

Mina föräldrar hörde till de människor, som endast kunna trivas på de fria, ljusa bergshöjderna, där den

rena, friska luften jagar alla sådana smittobakterier på flykten, hvilka frodas i mörker och osund luft. I denna atmosfär fingo äfven deras barn växa upp utan aning eller föreställning om, huru osundt det kan vara nere i dalarna eller efter hvilken helt annan måttstock man *där* mäter människorna med deras handlingar och bevekelsegrunder. Sådant kan vara både en lycka och en olycka. För mig har det varit båda delarna — dock mest lycka.

Mina föräldrars bröllop, som skulle firats som en glädjefest på våren 1847 och efter hvilket mina morföräldrar — Erik Gustaf Geijer och Anna Lisa Lilljebjörn — skulle följt de båda unga ner till deras nya hem på Kinnekulle och där tillbragt sommaren hos dem, blef i stället en sorgens och tårarnas högtid.

Geijer dog efter blott några veckors sjukdom den 25 april, och kort därefter vigdes hans Agnes i stillhet framför den älskade fadrens porträtt och i närvaro af endast en trängre krets. Sorgklädd och med en djup sorg i hjärtat drog hon in i det hem, om hvilket hon tillsammans med den bortgångne drömt så många glada och ljusa framtidsdrömmar, hvilka *han* skulle ha varit med om att se uppfyllelsen utaf.

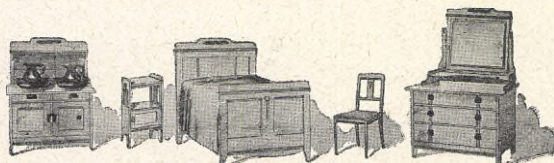
Midt under sin mest strålande lycka som älskad och älskande fästmö, skref Agnes Geijer i sin dagbok, att hon icke kunde *tänka* sig en framtid, i hvilken hennes far icke hade del — »han som är solen i mitt lif, den mest strålande stjärnan på min himmel». För hennes ljusa, sunnda, gudahängifna natur var det dock icke möjligt att sörja med förtvifvan eller bitterhet, men säkert har hennes själ under detta första år af äktenskapet varit så uppfylld af tanken på den bortgångne, att hvarken nya plikter eller ny lycka kunnat helt fylla hjärtat. Hon förde ett samlif med fadern, som om han varit henne helt nära, särskildt i hans sånger och visor, som hon älskade att sjunga i skymningsstunderna och som hon ofta sade sig känna som »ett samtal» med honom.

Då jag tänker tillbaka på min tidigaste barndom, äro mina första minnen blommor, sol och fågelsång. Jag ser nykrattade trädgårdsgångar, beströdda med hvita blomblad från en oändlig massa körsbärsträd, och jag förnimmer än i dag den sabbatskänsla af ljuf och högtidlig söndagsfrid, som all denna skönhet ingaf mig. Dessa mina allra första intryck och minnen måste sträcka sig mycket långt tillbaka, ty jag tultade då ännu på rätt ostadiga små ben. Sedan komma andra bilder: miljoner blåsippor under hasselbuskar i solstekta sluttningar, samt öppna, gräsbevuxna platser, fulla af gullvifvor, som för minnet synas dubbelt så höga, som några man sedan skådat — eller kanske syntes de så därför, att man *själf* var så liten. Längst bort i den kära, förtrollande parken växte denna rikeedom af sippor och vifvor, och dit sprang jag nu på långt stadigare ben.

Så kommo vinterkvällar — underliga, mystiska kvällar med flammande brasor, framför hvilka äpplen snurra på tråd för att stekas. Mamma sitter vid pia-

Sängkammarmöbler,

utföras i alla träslag och stilarter
- - - solidt och modernt - - -

Engelska Magasinet

Drottninggatan 31

not och »morfars byst» ser vänligt ner från sin upphöjda plats på motsatta väggen. Då eldskenet fladdrar ser det ut som om han smålog och gladdes åt oss och tonerna. Mormor och pappa sitta vid brasan, lyssna till musiken och småprata sakta. Mamma spelar — snart börjar hon också sjunga. Hennes vackra stämma fyller rummet, åh, det är morfars visor! Hvad är det icke för en underbar, hemlighetsfull värld de trolle fram, huru klappar och sväller icke barnahjärtat af glädje och vemod, då mamma i skymningsstunden sjunger morfars visor! — —

Aldrig ha väl barn haft en gladare barndom eller ett mera idealiskt hem än Geijers barnbarn i den gamla gula, månghundraåriga, obekväma herrgårdsbyggnaden på Blomberg, där slingerrosorna växte ända upp till skorstenen. Hufvudbyggnaden låg midt för den stora gården (numera är nytt corps-de-logis uppfördt) omgifven af fyra små lustiga flyglar med höga, spetsiga tak. Mellan flyglarna sträckte sig klippta häckar, och stora smidda järngrindar förde från tvenne sidor in i trädgården, där de skönaste bigaråer och astrakaner jämte all annan härlighet fanns i öfverflöd. Till terrasserna ledde halft förfallna gamla stentrappor, som vi funno förtjusande, och där blommade gammaldags rosor, gula och blå liljor, stormhattar, riddarsporrar och lavendel på raka rabatter. Där fanns skumma, härliga löfsalar, planterade af farmor och af farmors mor, då de voro unga, med stora huggna stenbord, där fanns låga bänkar under doftande lindar och jasminbuskar. Och då man genomlöpt hela trädgården och parken, tog granskogen vid — mörk, doftande och susande, full af sagor och underbara möjligheter. Hvad upplefde vi icke allt i den skogen!

Vi stannade också gärna på stora verandan, kring hvilken provinsrosorna och de hvita liljorna blommade, ty hvad fanns icke där om somrarna för en samling af dyrkansvärda farbröder och morbröder, fastrar, mostrar och tanter! Sällan ha väl barn fått växa upp i en så stor krets af goda, glada och älskvärda människor som den, hvilken vi hade lyckan tillhöra. Själfva visste vi icke om, att vi voro så lyckliga. Vi togo för gifvet, att hela världen var så rik och skön som vår lilla värld, och allra minst hade vi någon aning om, att i paradiset får man icke för beständigt vistas!

Många gäster kommo under årens lopp till Blomberg för att gästa Geijers dotter och se hans barnbarn. Hit kom Hans Christian Andersen, själf ett stort barn, som berättar sagor och klipper underbara sagoslott af hvitt papper åt »Blomstret paa Kinekulle, Geijers datterdatter, den liden Anna», som han sedan skrifver i sin bok om Sverige. Han skänker »liden Anna» till afsked en stor tung bok med de mest hänförande sagor i världen, dem han själf skrifvit. Hit kom Atterbom, Josephson och Tekla Knös, hit kom ofta Gunnar Wennerberg, då bosatt som lektor i Skara. Här tillbringar Uno Troili många långa somrar och här, i stora salongen, viges han vid henne, som blef hans lifs goda genius. Här finner ock stundom hans gamla

mor, Geijers afhållna syster, Jeanne-Marie, en kär fristad. Här samlas ibland den gamla Uppsalakretsen, gästerna i det forna geijerskå hemmet, och som medelpunkt i det hela sitter mormor, Geijers änka, vacker och vördnadsvärd, med sina sköna, men alltid sorgsna, blå ögon.

Hvad kunde man inte läsa allt i de ögonen! Hvilket rikt lif, rikt på smärta och rikt på fröjd, på kamp, själföfvervinnelse och utveckling, hade icke gifvit djup och evighetsglans åt blicken hos denna ädla kvinna! Det var dock först, då jag blef äldre och lärde känna och förstå mormors historia, som jag förstod att tyda den själfulla blicken i hennes ögon.

Hur mycket ha icke dessa människor att säga hvarandra, att berätta, att påminna hvarandra om! Barnen sitta tysta som råttor och lyssna, och utan att de veta af det, blir deras fantasi så förtrogen och hemmastadd i en försvunnen tid, att de längre fram knappast kunna fatta, att de icke verkligen lefvat med i den tiden.

Stundom läses högt. Det gamla huset är fullt af böcker och nya komma ständigt till. Och så göres det musik, först och sist musik. Om sommarkvällarna, då kaprifoliedoften och välluksångorna från det nyslagna höet på ängarna föras som långa andetag in genom de vidöppna fönstren och då solnedgången färgar Vänerns vatten med guld och purpur, då är hela det gamla huset som ett stort instrument. Det är Mozart och Haydn, det är Beethoven och Mendelssohn som komma i festligt tåg i spetsen för sina härskaror — draga förbi och försvinna bakom granskogen. Eller är det Uno Troili som fantiserar vid pianot — drömmande, lekande eller vemodsfullt. De säga, att det påminner om Geijer. Till sist sjunger mamma morfars visor, frågar och sjunger:

»Förstår du ej hvart här min led
bland världens vimmel bär?
Se upp! Hvar sol går upp och ned,
se alla stjärnors här!
Ej blott planeten vandrar van
sin väg på högre bud,
ock *hjärtat* har sin stilla ban
och kretsar kring — sin Gud!»

MARIA HOLMSTRÖM.

Bland Edra bekanta finnas säkert många, som ännu ej prenumererat på DAGNY. Upplys dem om tidningens tillvaro, sträfvan och mål och sök förmå dem att understödja desamma genom prenumeration.

Litteratur.

Maria Sandel: Vid svältgränsen och andra berättelser. Skildringar ur Stockholmlifvet. Stockholm. Hugo Gebers förlag.

Bokens titel anger redan på hvilket område författarinnan rör sig — arbetareproletariatets mark, från hvilken hon själf kommit. Den föreställningsbild den suggererar fram, en af sociala orättvisor, af nöd och elände förbittrad verklighetsskildring, är endast så tillvida riktig, att den dristigt gjorda konturteckningen af lifvet vid svältgränsen, näppeligen lämnar rum för tänkbart mera af umbärande och nöd. Af ett förbittrad sinne finns däremot icke ett spår, rent underbar är den ljusa syn på människorna och lifvet, det lifsmod och den lifsstyrka, som genomgår hela boken. Och dock har författarinnan själf stått där nere på svältgränsen, har själf lefvat igenom och arbetat sig igenom sjukdom, nöd och umbäranden — det är, som bekant, icke utanför och utifrån, som Maria Sandel gjort sina studier eller tagit sina skildringar.

Som ett debutarbete, alldeles oafsedt den förkunskap man har om författarinnans förhållanden, hvilka i och för sig göra hennes bok till något rent förvånansvärdt, utgör »Vid svältgränsen» ett arbete af afgjord betydenhet. Med förmågan af god miljöskildring förklarar författarinnan en skarp psykologisk blick, personerna i hennes bok äro i hög grad lefvande och verkliga, de tala och handla just så som de måste på grund af sina inre betingelser. Till verklig dramastisk kraft och gripande patos höjer sig understundom Maria Sandels berättarekonst, såsom i den i första novellen i samlingen med förfärande och gripande realism gjorda skildringen af Agdas sista kamp med lifvet och för lifvet — det barns lif, som hon skall föda.

Vid sidan af skildringar af en dylik styrka kommer väl understundom en viss naivitet i uttryckssätt och ordval till synes, men i sin helhet äro de små novellerna märkvärdigt jämnt och säkert skrifna. Vackra och rörande i sin omedelbara innerlighet och tillgifvenhetskänsla äro berättelserna »När en unge skulle ur boet» och »Hans lilla lamm». »Uteliggare», en skildring af helt annan art, står kanske i sin realistiska snabbmålning rent litterärt sedt högst bland samlingens noveller, och här kommer i all synnerhet författarinnans goda psykologiska blick fram. Busen

Jansson och glädjeflickan från gatan, för hvilka det ett kort ögonblick hägrar en Jakobsstege, som för dem rätt upp mot äktenskapets himmel, äro mäterligt tecknade, liksom skildringen af huru de sedan gå hvar och en åt sitt håll — utan sorg eller saknad, vittnar om en psykologiskt riktig uppfattning fri från sentimentalitet. I berättelsen »Bland Malströmmens hvirflar» snuddar författarinnan vid ett af de problem, som närmast röra vid själfva kärnan af proletariatets nöd och elände — de barns tillblifvelse, för hvilka det icke finns bröd, icke kläder, icke rum, därför att det icke räcker till — af hvad fattigdomen har att gifva — för dem, som redan finnas. I stor ångest kommer Ida Rodin till sin lösning. Författarinnan låter icke för sin del skuggan af ett tvifvel falla på det af samhället fastslagna rättsbegreppets riktighet, men hon låter Ida efter en genomkämpad kamp lugnt och fast gifva sin vän det svar, som står i strid med detta rättsbegrepp. Att författarinnan här rör vid ett socialt problem, som hon på grund af sin ingående kändedom om nöden och eländet omkring sig, på ett alldeles särskildt sätt gjort sig förtrogen med, låter sig icke betviflas. Gripande verkar berättelsen i sin dystra innebörd.

»Lycklig den som lyckan får» och »Brudklädningen» äro ljusa och vackra taflor, hvilka befästa intrycket af den nästan naivt ljusa optimism som, trots allt, tyckes vara författarinnans. Om den i någon mån försvagar styrkan af det intryck hennes skildringar i sin helhet gifva, gläder man sig dock öfver den för författarinnans egen skull och äfven för den världs, hon skildrar, ty detta är nog, djupast taget, just proletariatets annars besittnings- och egendomslösa medlemmars tillhörighet, denna förmåga att oreflekteradt och — man skulle kunna säga — lyckligt lätt-sinnigt glädjas åt en dags eller stunds förbättrade förhållanden. I detta ligger deras öfvertag öfver lifvet.

Om Maria Sandels egna förhållanden berättar Cecilia Milow något i sin anmälan på bokens pärm. Mera skulle kunna vara att förtälja om henne, — en del läser man sig till genom hennes bok. Både för bokens egen skull och för den bekantskap den förmedlar med författarinnan är den värd att läsas och blifva känd af många.

E. K—N.

Notiser.

Huslig ekonomi som folkskoleämne. Hos folkskolestyrelsen har motion väckts om inrättande af obligatoriska kurser i huslig ekonomi för flickor vid Göteborgs folkskolor.

Kvinnligt polisbiträde har varit ett inom detektivpolisen i Göteborg ofta återkommande önskemål, som nu åter blifvit aktuellt, då nyligen en prostituerad kvinna i arrestlokalen sökt ta sig af daga med sublimat. Chefen för detektiva polisen har nu ingått med ett förslag till anställande af ett kvinnligt polisbiträde, som skulle stå till disposition vid visitationer o. d. hvilken tid på dygnet som helst.

En landvinning. Stadsfullmäktige i Strömstad har beslutat upplåta sin lokal åt föreningens för kvinnans politiska rösträtt sammanträden.

Hvita bandets årsberättelse. Af föreningens nu föreliggande årsberättelse framgår, att under det gångna arbetsåret en betydligt större ökning än under något föregående år både med afseende å lokalföreningarnes antal som medlemmarnes numerär kan konstateras.

Nya föreningar hafva bildats i Arboga, Borås, Varberg, Sköfde, Kristinehamn, Uddevalla, Falköping och Nyköping af fröken A. Symonds Ohlin; i Växjö, Oskarshamn, Jönköping, Romfartuna och Krylbo af fru Emma Wretling; i Strömsund, Bräcke och Hismofors-Krokom af fru Bertha Rosengren; i Bollnäs af fru Hilda Sjögren; i Kiruna, den första föreningen i Lappland, af fru Anna Preinitz; i Barkåkra-Förslöf af fröken Agnes Rosander; i Backe af fröken Stina Sahlin och i Hagaström af fröken G. Samuelius. Summa 21 föreningar hafva bildats under det gångna arbetsåret.

Medlemsantalet har vuxit från 3,225 förra året till 4,657 enligt insända rapporter i år, sålunda en ökning af 1,432 medlemmar i 74 arbetande föreningar.

Kvinnliga kontorist- och expeditföreningen i Stockholm. På grund af den diskussion, som under rubriken »kontoristernas misär» under en tid pågått i en af hufvudstadens större dagliga tidningar, har kvinnliga kontorist- och expeditföreningen i Stockholm på ett möte ställt under debatt de uppmaningar, som framkommit till ombildande af föreningen, i syfte att densamma endast skulle komma att omfatta den kår, som för närvarande utgör majoriteten, nämligen kontoristerna. Sammanträdet, som var besökt af cirka 150 medlemmar, hölls under ordförandeskap af fröken Mathilda Lindgren.

De åsyftade artiklarna föredrogs i utdrag, hvar på fröknarna W. Ulrich och A. Theorell höllo inledningsanföranden. Däri lämnades en redogörelse för de grunder, hvar på man organiserat en för de två kårerna gemensam förening.

Denna hade bildats på initiativ af Fredrika Bremerförbundet, som helt visst efter föregående grundliga utredningar kommit till det resultat, att ett gemensamt omhändertagande af inom handelsvärlden anställda kvinnors intressen, skulle gifva denna sammanslutning ökad moralisk kraft och rikare utvecklingsmöjligheter genom centralisering af kvinnans insats i affärslivet ifrån dess alla enklaste till dess mest komplicerade form.

En af föreningens största uppgifter är att befrämja medlemmarnas fortsatta utbildning, hvilken mången gång går i riktning från den ena yrkesgrenen till den andra. Huru skall man kunna tänka sig, spordes det, att en förening, som icke omfattar båda kårerna, skall kunna sitta inne med den härtill behöfliga erfarenheten? En förening af kontorister, som icke upptager i sig hvarken erfarenhet eller inverkan af själfva utförsäljningsarbetet, kan väl aldrig bli den auktoritet, menade fröken Theorell, som skall representera »affärskvinnan». Den sanna affärskvinnan utgår lättare ur expediternas än kontoristernas led.

Efter en liflig diskussion beslöt föreningen att göra följande uttalande.

»Kvinnliga kontorist- och expeditföreningens medlemmar, samlade till talrikt möte, uttalar på grund af hvad som under diskussionen framkommit en bestämd protest mot det förslag till delning af föreningen, som framkommit i dessa artiklar.»

Hvad 1:sta majblomman inbringat. Enligt den redogörelse som nu i Göteborg aflämnats för 1:sta majblommans riksförbunds verksamhet 1908, består riksförbundet af 157 lokalkommittéer, hvilka från centralkommittén i Göteborg rekvirerat sammanlagdt 1,435,720 blommor, af hvilka 1,265,090 sålts och lämnat en nettobehållning af kr. 130,907: 22. Hela detta belopp har enligt stadgarna användts till bekämpande af tuberkulosen, fast på olika sätt, såsom: bildande af fonder till tuberkulosanstalt till sommarsanatorier, till sommarkolonier, till understödjande af enskild sjukling, till hjälp åt medellösa lunglidande, till understöd åt redan befitliga hvilohem och anstalter, till dispensärverksamhet, till sanatorieuppehåll för barn och vuxna, till »mjölk åt barn i ett hem, där modern har tuberkulos» (Mariefred), till spridande af lungsotsbroschyrer, till utbildande af sjuksköterska för lungsjuka, till uppförande af tuberkulossjukstuga o. s. v.

Besträffande insamlingens resultat kommer naturligtvis hufvudstaden främst med kr. 19,006: 92. Lägsta beloppet, kr. 17: 90. har insamlats vid Hålahults sanatorium.

Folkskolan som bottenskola. Stockholms läraresällskap hade på förra lördagen sammanträde på Hamburger börs, hvarvid frågan om folkskolan som bottenskola diskuterades.

Inledare var doktor Nils Höjer. Tal. påpekade, hurusom denna fråga var af icke blott pedagogisk, utan äfven af religiös och social art. Vidare redogjorde han för frågans läge allt sedan Cornelii dagar och till närvarande tid, samt huru de, som framfört förslaget, hittills allt för mycket fäst sig vid de sociala synpunkterna. För egen del var inledaren sympatisk för tanken på folkskolan, som bottenskola.

Nästa talare, lektor Waern, opponerade sig mot inledarens mening, nämligen folkskolan som bottenskola i den form, som han uppfattade det, nämligen att realskolans tre lägsta klasser skulle ersättas af folkskolans tre högsta. Denna åsikt motiverade han bl. a. därmed, att en sådan treklassig realskola nödvändigt måste blifva enspråkig, hvilket vore kulturellt ofördelaktigt.

Rektor Örtenblad betonade de många svårigheter, som skulle komma att yppa sig vid tankens genomförande.

Mot tanken talade vidare lektor Sahlin, hufvudsakligen af pedagogiska skäl. Tal. påpekade äfven, hurusom exempel från Schweiz icke talade till förmån för denna sak. Nästa yttrande hölls af lektor Ottelin, hvilken ställde sig särdeles entusiastisk till tanken på folkskolan som bottenskola, ehuru äfven han väl insåg de stora hindren för frågans realiserande. Därpå höll lektor Waern ännu ett anförande, hvari han replikerade föregående talare och framhöll hurusom tillräcklig ståndscirkulation redan nu vore för handen.

För förslaget uttalade sig vidare adjunkten Winell, under det adjunkterna Rabe, Planck och Lindblom yttrade sig emot detsamma.

Rekvirera profnummer af Dagny för utdelning bland vänner och bekanta. Vi sända med nöje gratis och portofritt behöfligt antal exemplar.

Bikupan,

21 Klarabergsgatan 21.

Svenska fruntimmersarbeten: Hemväfda Gardiner, Nationaldräkter, Eroderier, stickade och virkade arbeten, glödritate artiklar, träsniderier, Dockor, Lampskärmar, Barnkläder, Förkläden, Mössor, Askar med modeller för »baby»-utstyrslar, Lappskor m. m.

Beställningar mottagas på Linneustyrslar och alla slags fruntimmersarbeten. Märkning med broderi och bläck utföres.

Broderade remsor.

Knypplade och virkade Spetsar finnas på lager.

Rekvisioner från landsorten expedieras skyndsamt och omsorgsfullt. Allm. Tel. 51 65.

Nyheter i bokhandeln:

Herrens namn. Utläggning öfver 3 Mos. 24: 11—16, 23 af kyrkoherde Fr. Hammarsten. Pris 10 öre.

Slagen och dock segrare. En berättelse från Konstanz och Böhmen. Af D. Alcock, författarinna till »De spanska bröderna» m. fl. Öfversättning af A—i—e. Första delen: häft. 1: 50, kart. 1: 75, klotb. 2 kr. Andra delen: häft. 2: 25, kart. 2: 75, klotb. 3 kr.

Hindukvinnor. Af Johanne Blauenfeldt. Öfversättning af Ida Granqvist. Häft. 1 kr., kart. 1: 25.

Skall jag taga vara på min broder? Sjömansmissionsföredrag af pastor P. G. Tegner. 10 öre.

Rådsherrens hustru. En berättelse om reformationens införande i den fria riksstaden Lübeck af M. Rüdiger. Del I: häft. 1 kr., kart. 1: 50, klotb. 1: 75. Del II: häft. 1 kr., kart. 1: 50, klotb. 1: 75.

»Där gå skeppen...» af C. H. Spurgeon. Häft. 10 öre.

Evang. Posterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition, Stockholm 3.

Mara. En berättelse från tiden för Waldenserförföljelserna af B. Ulman. Bemyndigad öfversättning af E. Willén. Häft. 1 kr., kart. 1: 25, klotb. 1: 50.

Julgranen. Beträktelse för barnen vid en julgransfest. Af N. E. O. Häft. 10 öre.

Renen på Gripsholms slott. En saga af kyrkoherde Ant. Flentzberg. Häft. 8 öre.

Bibliska tids- och stridsfrågor, utgifna af professorn, teol. dr Ad. Kolmodin.

VI. Den bibliska religionens egendomlighet af Dr Comrad von Orelli, teol. professor i Basel. Bemynd. öfvers. Häft. 50 öre.

VII. Kristendomen och den urkristna församlingens bibel af prof., teol. dr A. Kolmodin. I distribution. Häft. 50 öre.

Francois Coillard. Konturer och fragment af A—e v. K. Med 25 illustrationer och en karta. I distribution. Häft. 1: 75.

London.

I bildad engelsk familj mottagas tvänne flickor i inackordering. Moderat pris. Närmare meddelar Fröken Karola Widell, Marstrand.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halva priset eller 7½ öre pr mm.)

BILDAD FLICKA önskar mot fritt vivre komma till god, treflig familj, helst på större landegendom eller herregård, som hjälp och sällskap. Har genomgått hushållsskola, är äfven villig undervisa i musik, om så önskas. Svar till »Januari 1909», Sköfde, p. r.

LÄRARINNA önskar plats i familj den 10 dec.—10 febr. 1909. Är äfven villig deltaga i husliga göromål. Svar till »T. C.», Köping, p. r.

EN UNG DAM, van att ensam sköta kontorsgöromål, önskar plats i Uppsala eller Stockholm. Svar till »Små löneanspråk», Allm. Tidningskontoret, Uppsala.

HUSFÖRESTÅNDARINNE-plats i aktiningsvärdt hem önskas af fullt kompetent dam med de bästa rek. och ref. Skicklig i matlagning, intresserad och van vid ett hems skötande. Svar till »Hemtrefnad», Svenska Dagbladets exp.

FRÅGOR OCH SVAR.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för 1/1, 2: 50 för 1/2 och 1: 25 för 1/4 år

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1: — för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat minst 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) **Antingen:** Genom insändandet af prenumerationsafgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men alltid minst 5) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samla ens adress i ett och samma paket sänder alla beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) **Eller:** Man prenumererar å närmaste postkontor (ej anorstadens) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär postens kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sänder samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Vårda hyn!

medhygienisk Crème »Amoureuse». Enda medlet att få vit, fraiche och elastisk hud. Borttager på kort tid näsrodnad, finnar, fräknar, reformar, pormaskar, solbränna, rynkor, den rödaste hud blir vit, och innehåller densamma inga för huden skadliga beståndsdelar.

Tillhandahålles för 3 o. 5 kr. pr burk hos sjukgymnast Anna Willmark, Brahegatan 3, Allm. Tel. 213 23. Riks. 123 10. Till landsorten mot postförskott.

Kemisk Tvätt. A.-B. Nya Blå Hand,

— Stockholm. —

KVINNLIG gymnastikdirektör, med utm. betyg och rek., söker plats i familj eller hos äldre dam. Är frisk, stark, glad och musik. samt gärna villig hjälpa till med litet af hvarje. Någon ersättning önskvärd. Svar: »Kvinnlig Gymnastikdirektör», Jönköping, pr.

UNG FLICKA, som genomgått 8 klassigt läroverk och därefter handelsinstitut, med vacker handstil, kunnig i engelska och steno-grafi, med 2-årig bankpraktik, söker plats i hufvudstaden å assuransbolags- eller annat kontor. Svar till »Ombyte 1908», Göteborgs Aftonblad, Göteborg.

PLATS sökes nu eller på nyåret som slöjdlärlarinna för sinnesslöa eller epileptiska barn (speciellt i goss-slöjd) eller ock som biträde åt föreståndarinnan vid dyl. anstalt. Goda ref. finnas. Svar märkt »G.», till Vilhelmshöjd, Värnamo.

LEDIGA PLATSER.

BILDADT fruntimmer (helst musik.), i ålder 30 å 40 år, och som varmt intresserar sig för ungdom, erhåller plats 1 nästk. dec. såsom föreståndarinnan för Kronprinsessan Viktorias örnloghem i Karlskrona. Vidare upplysningar, Fredrika-Bremer-Förbundet, Stockholm.

Orientaliska Mattor

och öfriga Afpassade mattor, såsom Smyrna, Argaman, Kosmos, Radium, Axminster, Kidderminster, Rockminster, Velvet, Brüssel m. fl. i alla kvalitéer och storlekar : : : : :

Engelska Magasinet — Drottninggatan 31

Nyheter för saisonen

i stort urval.

Billiga priser i Pelsvaruaffären, Drottninggatan 26.

Riks. 28 40.

Allm. 52 08.

D. Forssells Söner & Co Effr. H. A. B.

Fanny Josephsons Byrå

— 4 Biblioteksgatan 4 —

Allm. Tel. 40 59.

Rikst. 105 74.

Förmedlar fastighetsförsäljningar, affärsöfverlåtelser m. m.
Uthyr möbl. och omöbl. rum, våningar, affärslokaler & sommarnöjen.
Anskaffar inackorderingar. Kontorstid kl. 10—4.

Brännskador.

Liksom i fråga om liggsår, tryck m. m. behöfs det endast en enda gång använda Salubrin mot brännskada på sätt som i bruksanvisningen meddelas, för att det skall komma att räknas som en nödvändighetsartikel. Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos Geijer & Co, Stockholm.

ORGLAR från landets förnämsta fabriker säljas mot erläggande af 4 % af priset strax och sedan 12 % i hvarje följande kvartal under 2 år samt

PIANINON mot 4 % strax och 8 % i hvarje kvartal under 3 år.

Kataloger och närmare upplysningar erhållas mot 20 öre i frim.

P. O. ÅKERLUND, Strömsbro.

MEDELÅLD. eller äldre dam, ekonom. oberoende, som för ömsesidig hemtrefnad vill åtaga sig värddinneskap och dela kostnaderna för gemensamt hem med stilla och hemkär herre torde till Dagnys exp. insända utförligt svar märkt »Industrichef».

BARNSKÖTERSKA. En duglig och ordentlig barnsköterska erhåller plats för år från och med den 1 nästa nov. Svar med uppgift om löneanspråk, betyg m. m. till fru E. Ljunggren, Linnégatan 74, Göteborg.

Lediga platser

inom alla områden af för kvinnor lämpligt arbete annonseras fördelaktigast i Dagny, hvilken, som tidning för svenska kvinnörelsen; torde erhålla den mest vidsträckt spridning landet rundt.

Rodenstamska Slöjd- och Hushållsskolan, Hudiksvall.

Husmoderskurs. Skolköksläroinnekurs. Slöjdläroinnekurs.

Nytt! Hårbehandling med galvanisk elektrisk apparat mot hårafvall. Vid starkt hårafvall undersökes håret mikroskopiskt af läkare-specialist och som ställer diagnosen. Fru M. von Mickwitz, Gamla Kungsholmsbrogatan 32. Tel. Brunkeb. 34 41.

Ullgarn,

Svenskt och Engelskt för hand- och maskinstickning samt till väfnad, Hamburgergarn, Zéfir- och Kastergarn, Carmen-, Tua- och Andalusigarn till Schalar. Oblekt, Blekt och Crémefärgadt Fiskegarn till Gardiner, Glansgarn, Mattvarp, Mattskedar och finare Väfskedar, allt till lägsta priser i

Axel Hindersons Garnbod, Hötorget 13.

Har ni inte ännu sett den patenterade Puff-Sängen

så begär genast en illustrerad priskurant från

Per Froms Mek. Verkstads A. B. Mäster-Samuelsg. 34, Stockholm.

OBS! Sängen säljes äfven genom alla förstklassiga säng- och sängklädesaffärer.

YLLEKLÄDNINGAR i afpassade bitar 7 m. Vacker svart, blå, brun ell. grå, extra god 1/3-ylle damcheviot, 70 cm. bred, erhålles till endast 4,65. OBS! 1,000-tals klädnigar säljas af detta tyg årligen. Bluslifestyg 2 1/2 m. Vacker, randig eller rutig velourflanell, 70 cm. bred, till 1,40. Tagas 7 bitar, lämnas den 8:de gratis. Otto Oskarson, G:a Kungsholmsbrogatan 23 A, Stockholm.

Succès-Kjolen "Campania"

Instickade svarta breda ränder på grå fond!

Elegant sits.

Pris 14: 50.

Postförsändes om framlängd och midjebredd uppgifv.s.

Succès-Blusar "Brabant"

Spachtel med Tyllfoder!

Fenomenalt pris: 12 kr.

Passande julkapp! Postförsändes om hals- och bröstvidd meddelas

Endast

hos

F. W. Campanius,
Stockholm 2.

Ett kaffes arom

är till stor del beroende på konstruktionen af de maskiner, på hvilka det är rostadt, ju bättre maskiner man använder vid rostningen, desto mera fullkomligt utvecklas aromen, under det alla ohälsosamma ämnen aflägsnas.

Karlbergs Specialblandning à l: 50 pr kg.

består af flera adla kaffesorter sammanblandade samt rostas på nutidens förnämsta rostningsmaskin i eget förstklassigt rosteri.

OBS! Renaste smak, högsta arom samt mest omtyckta kaffe i marknaden. Till landsorten mot efterkraf.

K. W. Karlberg Mäster-Samuelsgatan 10,
(hörnet af Norrlandsg.)
Kaffeaffär En gros & en Detail.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelgatan 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Kvinnliga kontoristförbundet i Göteborg. Af *Frigga Carlberg*.

»Lite botanik.» Af *S—d Pl—n*.

Utlandet.

Matilda Lindström †. Af *Elisif Théel*.

Geijers barnbarn berättar. Af *Maria Holmström*.

Maria Sandel: Vid svältgränsen och andra berättelser. Af *E. K—n*.

Notiser.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt (Tidningstaxa n:r 5) eller bokhandel.